

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

М.Г. Мартосенко, канд. техн. наук, доц.

І.В. Шурдук, канд. техн. наук

Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
МВС України, м. Полтава, Україна

Повномасштабне військове вторгнення російської федерації завдало не лише надпотужного удару на всіх ланках функціонування нашої держави, але й в тому числі стала наріжною проблемою глобальної сучасності. В умовах, коли на значній території України продовжуються активні бойові дії, а інші території або тимчасово окуповані, або зазнають постійних ракетних обстрілів, наша держава багато втрачає у кожному аспекті свого розвитку. Не залишається осторонь і судово-експертна діяльність, оскільки у цей складний період відбувається розвиток та інституціоналізація судово-експертної діяльності, судовий експерт стає важливим суб'єктом у всіх видах провадження. Военний стан, введений на території України, вніс значні корективи у роботу всієї судово-експертної діяльності. Сьогодення диктує судовим експертам товарознавцям нові виклики, адже крім вирішення традиційних завдань судової товарознавчої експертизи, експерти залучаються для визначення шкоди та завданих збитків внаслідок збройної агресії російської федерації.

У межах даної роботи зупинимось лише на окремих моментах у роботі судового експерта товарознавця у період воєнного стану введеного на території України. Першочергово, необхідно відмітити, що Державні спеціалізовані установи, їх територіальні філії, експертні установи комунальної форми власності здійснювали свої функції із забезпеченням принципу екстериторіальності, проте на період дії воєнного стану судові експертизи проводяться за направленням незалежно від місця реєстрації органів досудового розслідування, що відповідно збільшило навантаження на судових експертів.

Ще одним важливим етапом роботи судового експерта товарознавця є залучення його до робіт, пов'язаних із фіксацією і документуванням різноманітних злочинів російської федерації як проти суб'єктів господарювання, так і цивільних громадян, їх систематизація, оцінка наслідків, збитків і втрат. При цьому, проблемою є фіксація і документування об'єктів пошкодженої інфраструктури на територіях, де відбувалися і відбуваються бойові дії. Серед найбільш негативних і масштабних чинників впливу війни

є те, що абсолютна більшість як суб'єктів господарювання, так і цивільних громадян постала перед проблемою територіальної «розпорошеності» працівників та власників. Ця проблема стала гострою і під час призначення судових товарознавчих експертиз, оскільки завдання, які пов'язані з оцінкою пошкодженої сировини та/або товарів суб'єктів господарювання і особистих речей громадян тільки зростають. Запитання, що стосуються вирішення вартості пошкодженого майна не можливі без точної інформації щодо ідентифікаційних характеристик кожного окремого об'єкта та його товарного стану, а в умовах вимушеного переміщення, пошкодження майна чи його повного знищення гостро постає питання про надання такої інформації, оскільки під час загрози життю і здоров'ю громадян у першу чергу не забирають із собою документи на майно.

І ще один виклик для експертів товарознавців – це залучення експертів для забезпечення повного, всебічного та ефективного досудового розслідування, з метою недопущення втрати доказів у досудовому розслідуванні за ознаками кримінального правопорушення за «використання під час дії воєнного стану гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги не за цільовим призначенням, а саме з метою отримання прибутку або власного збагачення». Судові експерти залучаються для проведення оглядів вилученої гуманітарної допомоги, з метою ідентифікації та класифікації іноземних харчових продуктів і нехарчової продукції, а також для проведення у подальшому судових товарознавчих експертиз. І тут проблемою є не лише відсутність методичного забезпечення для визначення вартості іноземних товарів, але й пошук цінкових пропозицій за межами митної території України.

Як результат, виникає нагальне питання щодо необхідності розроблення та впровадження нових підходів до організації експертної діяльності, в тому числі товарознавчої експертизи. Модифікація методичного забезпечення повинна відбуватися як на державному рівні, що стосується єдиного підходу до порядку розробки, впровадження, використання та оптимізації методів та методик судово-експертних досліджень в умовах воєнного стану; так і на локальному рівні, зокрема можливість застосування експертом оновлених методик та методичних підходів під час виконання судових товарознавчих експертиз. Пріоритетним в умовах військової агресії повинні бути усучаснена алгоритмізація дій експерта, зменшення суб'єктивізму та впровадження нових експертних технологій, які здатні з меншими затратами ресурсів та часу отримати більш точні та достовірні результати.